

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

ҮЕНИ ЧӨП АЖЫГЛАШ

БИР СОВХОЗТАН МЕДЭЭЛЕР ИЙГИ ДУЖУТ

№ 214 (12914) 1985 чылдың сентябрь 14, суббота 1925 чылда үндөзлөнгөн Өртөз 3 көпөк

СЭКП ТК-НЫҢ ПОЛИТБЮРОЗУНДА

Тюмень областа барып чораванын, аңа болган партия-агыл-агыл активиниң чөвүл хуралынын, ажычы чоннар-биле ужуражышкынын, болган босадаларынын дугайында эш М. С. Горбачевтин алымынын СЭКП ТК-нын Политбюрозу ээлеген хуралына чугаалажып көргөн.

Ол хемчеглер партиянын экономикалык политикасын, СЭКП ТК-нын апрель (1985 ч.) Пленумунун шийирлерин боттандырып, чурттуу одала-энергетикти кол базанын — Барым Сибириниң нефть-газ комплексиниң улам ийгилиг хөгжүдүзүн хандырып чутула ужуру-дузун дээрин хуралга демдегелзэ. Ол девискээрге бугуручу күштерин улам ийги хөгжүдүр, нефть болган газ тыныжыны черлеринде ажил-хемчег байданын экинчилер, эртем-техниктиң депшилер дүгүдүр, капитал тутууну сайырарга кыдыр, өрүмнүз болган эске-даа дерилериниң техниктиң депшилер, шынарлар болган бижы чоруун бедидер талаш-биле министерстволарык болган ведомстволарын, чер-чериниң партия, совет, агыл-агыл болган хей-пийти-организацияларын сорууга-ларын тодарагайлаң.

Ажычы чоннарга эрежоктугуга социал-амыдырал байдаларын тургузарыныч, чурт-талаш бажынырын, культу-рамында ужуру-дузун об-ективтерин турар талаш-биле даатгаларын чугаажык күс-дерин хандырыныч, салгыны болган хандырылган экинчи-

дериңче онза кичээлгеини у-галдырган.

ССРЭ-ниң Аш-чөм програм-манын боттандыра, көдөз ажил-агылга болган агро-лет-тур комплексиниң эске-даа-амыдыралында эртем-техник-тиң депшилер дүгүдүр, айты-рылар талаш-биле СЭКП ТК-нын Целиноград хоорайга эр-тирген чөвүл хуралынын тү-нелдерин Политбюро чугаала-жып көргөн. Агыл-агыл со-циал-экономикалык сорууга-ларын ийитиз-биле улам-на че-динишкенин шийирлер талаш-биле партиянын ажил-чорудулгазын күштелдирерин-ге чөвүл хуралга салдыган соруугаларын чединишкенин күс-дерин улам ужуру-дузун болуп деп, хүдээ адынган доктаадыла демдегелзэ.

Агыл-агыл секторунда тургу-стунга бугуруле-экономикалык кү-чү ажил-агылны башкарыныч ийитиз-биле методтарын улам хемчеглер непертерин ажил-агылга, аңа үндөз-лөз, чоңа аш-чөм, үлөт-пүргэ этти бээриниң өзү-дө темпириниң дүгүдүрлеринче шийирлерин хандырып тур-рар дээрин оңаала демдегел-тинген. Ол дээр бугу ажи-лдериниң партия, совет бол-ган ажил-агыл организарын ажил-чорудулгазын, күн-а-жычы коллективтерин, чурт-туу агро-лет-тур комплекси-нин миллион-миллион ажил-ишчилериниң хүн бүрдө ажи-лын кол улазымышкыны-нын бирээзи болган турар ужурулуг.

«Агыл-агыл чорукту болган алкологизмин узуулар талаш-биле хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-нын доктаалынын күс-дериниң чоруп турары-нын дугайында айтырыгын Политбюро чугаалажып көргөн. Ол хемчеглерин ажил-чоннар бугуру-биле деткээ болган ук хемчеглер күн-а-жычы болган хей-пийтиги испейлиг чорукту бедидеринге ийги берип, ийитиз-лө-лө кичилерин, мөзү-шын-байдалында таарымчалыг сал-дарым болуп турары демде-гелтинген. Агыл-агыл чорукка удуру демдегелзэ күштелдир-еринге улаңган хоойлужулга-га эскерилерин кинер дугайында саналдарын чүдүлүг деп санааң.

Бо улаңымшыкыга чедип адынган таарымчалыг чүд-дериң бижыгаар болган бэр-честериниң чалайлар талаш-биле ажил-агыл күштелдирер партия организарына болган партия эге организарыларын-га сүмөлзэ. Салгыны, амыды-рал хандырылган болган ажил-чоннарын аштан-агыл-газын организарыны экинчи-дер талаш-биле немедө хем-чеглерин хамарышкы күс-дериниң, ол шыкша проф-физилерин, комсомол-дук болган хей-пийтиги өскө-ке-даа, организарыларын шугуу-биле боттандырып эрежок чутула деп санап көргөн. Бистин амыдыралык нормал-чижэ кыдыр арага ийиш чорукту хандырып ба-дыткары — пийти партиянын, ийити күрүмнүн эң чутула сорууга болган ол сорууга моон сонгаар-даа ший-тирлүг болган чайгыш чок-ка, боттандыра дээр онза-

агыл-агылды ийи-бүрү ады-рыларын, тайыны болган делегейин айыл чок чоруну бижыгаарыныч улаңган да-тыкы политиканы чайгыш чокка боттандырыныч олар-нын кады ажил-агылгазын хандырыныч ийити болуп дээр дөдө демдегелтинген.

Эш М. С. Горбачевтин француз компартиянын Чинги-е секретары Ж. Марте-биле ужуражышкынын түнел-дериң чутулу деп көргөн. Со-вет болган француз комму-нистер империализмге болган боо-чөспөттерин оон эидер бугуру турарына удуру, ийити айыл-агыл «сылдыс дайыныларын» алыныныч удуру, тайыны болган уласту-рын айыл чок чорун дээр, социализм дээр демдегелзэ да-йык өнүктүр болган эи-лелер болуп турары турарын сетки хандырыныч-биле демдегелзэ. Совет Эвилелиниң болган Франциянын аразына, ийи чурттарына уластыныч аразына бугу талашы кады ажил-агылгазын бижыгаа-рыныч болган хемчеглеринге хамарыштыр СЭКП ТК-ны болган ФКП-ниң турарынын бир дөмө ийитиз-лөзүнүн чутула ужуру-дузун оңаала демдегелтинген.

Вьетнамның хамарышас чорун азыраагында бэр 40 ийитин бажырагында барып чораван эш В. И. Воронков болган совет партия-курне делегациянын аян-чорунун түнелдерин ол шыкша чурт-туу ийити болган дагышкы политиканын чамдык эске-даа айтырыгын Политбю-роун хуралына чугаалажып көргөн.

«Күш-ажылды хос-туу» совхозун К. Лаахына удурун мал чөм беле-дээриниң экономика-лык бригаданы 4400 то-на сиңени кезип сарат-таар алыныч. Агыл-агыл-агыл таарымча чок байдандыры турар-да, бригада сентябрь 9-ка чедир 3885 тонна эки, шынарлыг сиңени беле-дээр.

Бо хүнүндө бригада совхозта 300 гектар мөзүлүн ийити кезиле-лелде киргизип. Сиңе-лел баштайгы түн току-та 87 тонна мөзүн са-рыттаан. Социалист чарыш беш хонукта түнүп турар. Соңгү беш хонукта анык комму-нист Василий Шинте-уаурун аяныч тилкел-чөк түгөн. Ук аяны-чайгы сезонда 1100 то-на сиңен беледээр хү-дээлениң түс хуу күт-лөтөн.

Ийити алыныч бижы чөм-сууру тургу-чурунга сиңен беледээр Сергей Кыргыс, Бо-рис Кенден, Илья Вал-деев, Сергей Доржук, са-лат салгычлары Чам-кыян Кара-оол, Михаил Кыргыс болган эскер-ле-даа ийитилер кириш-кен. Коллектив бри-гадын белек темпир-агылдарына сиңен ке-лер механизаторлар эне-оол улаң берген. Оон кезиктири Михаил Ак-кыян Кара-оол, Куд-дур-оол, Анатолий Да-кыян, Олег Монгуш хүн-норжыны доктаады-агыл күсүдүр, эртен-дөк бажында дүгө чө-дир ажалдап турарлар.

Мөдөн ийити коң-дөс удаас хос-туу. Са-гелчилер суг алган шы-нарлыг Сергей Доржук, бэр, Олар аңа 5000 ажык тонна сиңени беле-дээрин хүдээлени-нөр.

В. ЕВСЕВА, совхозтун кол экономис-ти.

Күш-ажылчы алдарның тугу

Бегин «Шын» солуну Күш-ажылчы алдар тугун Кызыл районуң

ӨӨКТҮН ШӨЛДЕРИНДЕ

Бин-Хем районунда «Өөк» совхозтун шөлдөрүнде чаагай дүжүттү ажаап алыныч бугу күштү мөңкөз. Баштайгы шөлдө кезилден беш хонук бурунгаар чоруткан. Комбайнер ийичин колдуула ур-ланыч чок ажилдаан. Ол ажил-агылның элзэи каш та-раажылары боттарыныч ком-байнерин алган, коңааңда «Ханды» совхозтун таразын база ажаанкаш чедип келген.

Шөлдөрдө келген дүжүттү урар шанын дерип алган эки, бичаа-даа ийи тараз кур-гаар дерилте чок.

О. ОНДАРНЫҢ ФОТОЛАРЫ

БЕШ ЧЫДАДЫН КҮҮСЕТКЕН

Өвүр районун херегелекчи-лер ийитизиниң белекче-контарынын ийичери беш чыл панын 60 чылдың сен-тябрь 1-ге күсүткөш, СЭКП райкомунга болган райкү-сөмга рапортоан.

Белекче контарынын ажил-агылчылары СЭКП-ниң XXVI съездинин, партия ТК-нын оон дараагындагы Пле-нуумдарынын шийирлерин амыдыралга боттандыры-биле социалист чарышты калбарткан. Күш-ажычы та-рылаа СЭКП ТК-нын апрель (1985 ч.) Пленумунун соонда улам күштелген. Контарын ажил-агылчы бугуру боудун хандырып турар ийити хан-дырылган улаңгыры, «СЭКП-ниң XXVII съездин-ге» шалыныч 27 декабрь деп кийтирлэ ийитилгэ кир-жил эгелзэ. Оон түнелдө бо-көдөз ажил-агыл продукту-ларын чондан садып алыныч беш чыл даагызын паныда көрдүгүндө 230 муң ру-блге ажык күсүткен, тодар-гайлаа, беш чыл панын 104.6 хуу күсүткен.

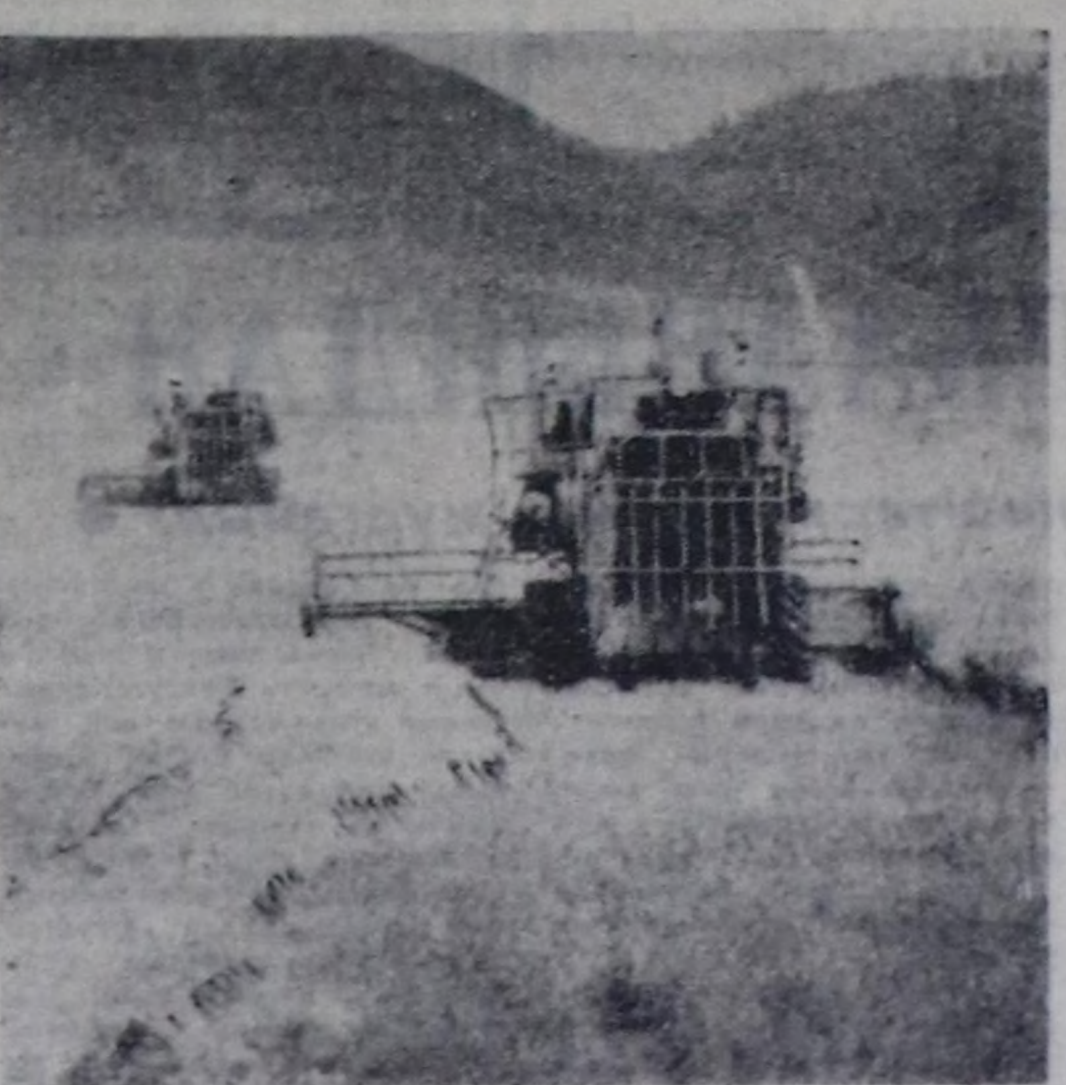
Чединишкениң аяныга со-рук кирген ийичер 1985 чыл-дык панын 60 чылдың ок-тябрь 1-ге чедир күсүдериң, ая-даа 70 муң хире рубльлик продукцияны беш чыл панын-га немей сайарын хүдээл-тир. Оларын сөглөз сөзү күсүткенин дээринге чиги-ниг турбас.

Э. МОНГУШ, СЭКП Өвүр райкомунун пропаганда болган агитация кидизиниң эргелекчизи.

ТУРА-СОРУУ БЕДИК

«Ак-Туру» совхозтун Ка-ра-Сугда тараан абайын таычалай кезип кирипкен. Специалистерин болган та-раажыларын санал тура-ры-биле алырга, мында чүс гектар шөлдө 180—200 тонна дүжүттү ап болуру-нун аргазы бар.

Баштайгы бижык чаагай арбай бот-орукта-чарыла-дыг хову-трактор брига-зыны кижиги турарын хей алыч көдүргөн. Комбайнер-лер Ужар-Мадыр Ондар, Виктор Чамкыя, Смирнов

СТУДЕНТИЛЕРНИҢ ДУЗАЗЫ

Кызылдың педагогика ин-ститудуна Н. Н. Нартыевке удурун студентилер бө-лүү «УТКА 25 чыл» сов-хозка картофель ажаал-дында кирип турар. Олар Илек-Дашта 15 гектар шө-лдү дүжүдү он хонук ий-тинде бүрүн ажаап доо-зарып хүдээленин.

Баштайгы хөндөр 20 ки-жи 25 тонна картофель кызыл, нормадан ажык беш тоннаны шыгжамырже чо-руткан. Ногаа ажаалдында студентилер Владимир Ооржак, Светлана Монгуш, Рита Семее-оол болган эске-

лер-даа ийитилгэ кириш-кенер.

Ары-Уузу салбырын удурутлазы (эргелекчизи Д. Мылдык) студентилерин ажил-агыл, чурттаарына таарымчалыг байдандыры тургускан. Олар ийити чур-таага бажыны, орун хере-селдери болган аш-чөм-би-ле эки хандырыгын.

Картофель ажаалдазы доостуру белек студентилер төп шанга барып ажил-агыл-лар.

Ч. КЕЖИК-ООЛ, Улуг-Хем район.

КЫСТАГЛАШКЫН ХҮР БОЛУР

ТАМБОВ. (СЭТА). Ол об-ластын ажил-агылчыны ийити-нин маалыга тоду-доога кыш-тагалашыны белектер турар. Билдэ хоолдуу хоомак чөм — селосту салып эгелзэ. Ку-курдузын мотургалары-биле хоолуштур хэндестээн сөк-дэ-

Районнар	Ийити шөлдү (га)	Бас-тыр-гы (га)	Дүжүдү ц/га
Бай-Тайга	1300	89	5.5
Мунгун-Тайга	3750	—	—
Барыны-Хемчик	—	—	—
Өвүр	4510	689	10.7
Суг-Хөл	12510	271	10.0
Чөөн-Хемчик	12570	1701	8.3
Талды	42180	3265	8.3
Бин-Хем	24300	1007	10.6
Току	—	—	—
Каа-Хем	26898	3059	12.7
Тес-Хем	2060	610	6.0
Талды	2970	—	—
Кызыл	23000	1302	16.4
Республика	160000	11993	10.5
1984 чылда турган	—	11974	8.2

ҮЕ МАНАВАС, ТЕМПИНИ ШАПКЫНЧЫДАР

РЕСПУБЛИКАДА ДУЖУТ АЖААЛДАЗЫ (СЕНТЯБРЬ 12-НИҢ МЕДЭЗЗИ-БИЛЕ).

тарларында тарааны чүтө чыгыр кестирип четтиккен Барыны-Хемчик, Эрзин рай-ондарына эскерлери тараа басты-рылган база чорудуп турар.

Республикада бо хүнүндө ийитиз-биле 37038 гектар чериң тарааны чыгыр кес-тирер болза, оон чүтө 11993 гектарынын дүжүдүн ажаап алган. Бо көрүзүг мангыя Талды районун ажил-агыл-а-рында ажак ийитилгэ — кес-тирерин 11732 гектар шөлдө тарааны чүтө. 2703 гектары-нын дүжүдү наандар дүжү-түргөн. Каа-Хем, Улуг-Хем рай-ондарынын кестирер таразы-нын барык чарык кези. Бин-Хемчик — дөртүн бир, Кызыл районуң — бештин бир кези хову-шөлдөргө чыгышкан.

Бо чылдагы дүжүт — эртен чылдындан элзэ эки бооп турар. Эртен чыны гектар-

дан 8.2 центнерин алган турган болза, бо чылды 10.5 центнер. Бо көрүзүг оон-даа бедик бооп болурунун бүтү барымдаазы чер ажил-агыл-да бар. Ажак дүжүктүр шө-лдөрдө тарааны чыгыр кес-тирер соонда үгөн, чаш тара-биле хоолушканын ая-даа сиңи турбушкан. Республи-када ийитиз-биле 12.6 муң тон-на тарааны бастырып алган.

Каа-Хемин «Бурунгаар», Кызыл районун «Тилелге», «Сукпак» совхозтарынын, Ка-дэ ажил-агыл дүжүдүгэ стан-циянын дүжүдүгэ-буудуруле ажил-агылчынын тараажы-ларын чутула кампанияга бедик хандырылган бооп, ажил-а-лын элзэ шуудаа бергенер. Чи-жээрге, «Бурунгаар» совхоз эстуру алган дүжүдүнүн үн-түн бир кезин ажаап ап,

план дүжүдү беледээр ужу-руг сиңени 68 хууун бо-леткен ап, эртен чылдын-де-нелден 16055 тонна хей са-генин куралдырып алган. Улуг-Хем, Каа-Хем район-нын ажил-агылчыны ийити оңааладынын кайың-даа се-жэн хуу чедир күсүдүр, эке районнары мурун турар. Бе-дээр ужурудү сиңениг чүтө 37 хууун белектер ал-ган Току, 57 хууун кура-лырал алган Бай-Тайга ий-тинин маалыга четир ужу-руг мал чөм белектер ап ий-дээлениң кырында келген.

Ийитиз-биле республика мал чөмөсүнүн таразы-биле оңааладынын 75 хууун күс-үдүр алган. Соок көзү, мал чөм белектериниң сиңи-лө-лө хонуктар аркан, ийити-н чутула ажалдан темпир-агылчылар эрежок чү-гула.

К. ЧӨРӨВ.

вискæринде, конторазынын ишти-даштында каракка ил-дигер лозунг-плакаттар, кæргæзгæлæг стæндилер-дæг æскертинæс болду.

К и Ж и л

ЧЕТТИРГЕНИМ ИЛЕРЕТТИМ

[illegible]

ТООМЧАГА АЛБААНЫНДАН

зүтлэрийн чедийг
Оон азырал тур
ларынын хүндэ о
мелдэ деңзизин б
чедийг, планнатт
125 грамм беди
баш санынын
нын талазы-биле
лыг бизаа ажа
көргүзүлэри со

дээр.

ЧУРУКТА: бичигч Т. Иваницын

Александр Баттис, директор «Саян-Алтай».

ТАК,	Саая. А. ЗАЯЦЕВТИ
------	----------------------

ЭКИ КИЖЭЭ ЭШ ХӨЙ

1948 жылда Барым-Хемтик районга баштайт машина-трактор станциясы (МТС) тургустунган. Амгы Сельхозтехника турар чеге ычтаа чыгыс өргөндө чок, дээр хову турган. Чаа-ла тургустунган станцияга ТАЗ-51 деп чыгыс автомашина, ХТЗ На-ти дээр ий эрг трактор, 6-7 хире аът бар турган. Эи баштай организмстан тургустунган трактористер курузунга үжөн кийи өрөйи эгелзэн бис. 1949 чылды эгелзиде биске шунту-ла анык агрономнар, механиктер, трактористер келгелзэн. Оларын арасында В. М. Коблов, М. В. Коблова бар болган. Хып дээр анык, 21-22 харгы, специалистер Маадир-хоорай Сталинградта келдэ ажал-агыт техникумун доозар билек, СССР-ни Келдэ ажал-агыт министрствозунун айтмышкыны эсугаар бистия районга келген. Василий Максимович Коблов келген дээринеда унасток агроном турган, уазаанда кол агроном болган. Мария Васильевна баштай унасток агроном турган, оон соонда урзек хынамалык лабораторияны эргелзип, үр чылда ажалдаган.

1949-1950 чылдарда келдэ ажал-агыт ажалында алаа дээр-ла турган. Колхозтар чаа-ла тургустунган турган болган, оларын экономикалык бийиктаган. Механизаторлар чок, кээ өрөйи ажалыны эргелзип турган. Ол үжөн хову-шөлөр кур чок, колхозда өр ханазыны калрактыр шыккан, аа-дээр калкан буга, суму уну. Араттар боттарыны шаңарын долгандыр буга, суму калкан алган боор. Бурунгу өгөлөрн анын ажалын көрүп чоранан сумунар уну менге кылын ширк-биле шынтанган болур. Ону чыгыс ажал тарылар дээр тракторлар оугарга дүжүп, аналдырган уугайларга сыйны, пазын барла-ла турар бис. Бир шайга кызыл-та, ескейне арбай, сула, үкүзүгө чыгыс-тараа, хонак тарыл турган арга хооруннар айым-биле кузун ала-шокор тараа

үнгөн. Урзек илгээр талаа-биле агрономияны ажалы нарын-ла турган. Машина-техника чедипсе үсдө, ажал-чымнар аът, шырпыл, колдуг кезин чадаг чоруур чүвө-ле болбай. Чаа келген орус даргалары-вис, механизатор эш-өөрүс чор-туртун болган үсүн бай-далыга тааржип, шуудан ажалдай берген. Аравыстан суг акпас алган. Мария Васильевнаны кайы оранчотан танымр бис. Бажыны дүтү хүн херелгине чайынанып чоралай шыккан ажалы-сары. Василий Максимович бистия-биле кады хову-шөлө хонатан чоруур. Ычкан клөб бар эвес. Чемыс колдуу-ла соккан далган, тараа, эш-мүн үкү-телип-да каар. Василий далган, Мария тараа дээр. Олар кожа ора-даа, ыял-ла ийи аягы тавакты оларын мурунуга салыр бис. Анык спец-листеристия нары-шээр чок бөдүүн мезү-бүдүгүгө таарынып, олар дээр сагыш салырымыс аажок турдус. Турлаг айы-биле көжүп чоруу, тараа-жаларга чөм бетет-кээр кидис өөсү бар. Василий бисе Мария алаа тараа-даа соккан турар-ла. Трактор-ларымыс чурдэ бээр. Василий-дээр бис. Оовус келдэ-даа чык чок болза, чедип кээп, дүне-даа биске дузалажып чорду. Ычкар-ла Кобловтар-биле, чыгыс некии төлдери дег, он ажал чыл дургузунда чыгыс МТС-ке ажалдаан мен, интернационалды найралдын ажал-дузанын-даа биле берген бис.

Ол он ажал чыл дургузунда МТС-ке чедир директор солук-кан. А кол агрономуус, дестүт аял дег, ажалын тур-жундан шымыс дивес, ол хире бажыг тура-сорукут эш болган. МТС-тин бүтү-ле ажал-панын, өтөт-үчүдүн Василий Максимович кылыр, чаа ди-ректорларга арга-чүе кадар турган.

1958 чылда В. М. Коблов партия кезигүүнчө кирип алган, «Шекпэр» совхозту ди-ректорлай берген. Оон район-нук келдэ ажал-агыт эргел-

линг кол агроном бооп ажал-даа, 1982 чылда 56 харлап турган, элестен менч берди. Эш-өөрүгө, өг-бүлөсүнө, хо-муданын-ла болган. Ол келдэ Советтик, район Советинин депутаттыга сонгудуп чоран.

Мария Васильевна Коблова хай чылдарда агрономнал, СЭКП райкомунун үчөт секторунга ажалдаан, келдэ Совет болган район Советинин депу-тадынга улаштыр сонгудуп, хай-инти даалгазын ак сет-килгай күсүлөйп келген. Ол 1959 чылдан бээр партия ке-лди бол, «Тыва да-дугу» ком-бинатты профпакторийинде ажал-агыт эргелзип бооп ажалдап турар.

Хол нийи бут чалыр бас-лас деп тыва удуштуу чуга-лажымр дег, Кобловтарын оглу Виктор Коблов биле уруу Людмила ада-незинин төлө-тиг бугурун дөзөп-салган. Виктор Васильевич милиция майору, ИХМ-ини дээрла шко-лазыны үшкү курузунда бот-өөрөлгө-биле өөрөнмшашан, милиция шугумунда эки ажал-даа чоруур. Людмила—дээрла эртемниг эмчи. Ол Краснояр-скиде чуртап, ажалдап чору-рур.

Кижэ төртүтүгөш, өскөн чегин куртуу дээр. Виктор биле Людмила Хемтикте тө-рүтүгөш, алаа эштин, ойлап, өөрөнп өскөн. Кобловтар шунту тыва ажалы эки би-лар. 37 чыл ажал үсдө Тыва-га чурттан кийи тыва ажалы билбес боор бс. Мария Васи-льева-биле найралдымыс алаа бажыг. Ыла-хаа дүш-чүп келгеннесте, эртек үс-вис сактын, ажал-төлүсү, а-лоттарымыс айтырмк шаг-ла боор бис.

Бистин дегем болган улуг Төзөн чуртууштуу ат-адалар-дыг маалыр хоораймыдан кел-ген өндүктөрис ам «Хемик-чилер бис» джип көөрөп ора-рынга ажал-өндөрик эш-өөрү бистер өөрүп база чоргалар-нып чоруур бис.

К. САМБУУ.
Барым-Хемтик район.

ХОСТАКЧЫ ДАТЫНЧЫЛАР ДУГАЙЫНДА ТУРАСКААЛ
СОФИЯ. Ала-чурттуу Улуг дайынның чылдарында өлгөн совет кижилерин маалырым чоруунга алдар болдурар Тил-дегенин тураскаалы Москва-га тудары-биле холбаштыр «Маалырлар кездө» джип-деп шимчээшкниг кижини тур-бар бригадаларын төлөкчи-лерини хуралы Врачанни «Вратиса» деп пас-тавы ком-бинаттыг болган. Ол шим-чээшкниг кол сорулгалыг —

Бо никарагуа анык оолдар—сандыжову улусчу армия-нын дайынчылары, оларын революсчү төрөн чурттуго калды-даа халдаашкыны ойтур шаарында белемнр.
Г. НАДЕЖДИННИН ФОТОЗ.
СЭТА-нын фотохрониказы.

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

Совет Армияны дайынчыла-рының өлүм чок маалырым чорууну дугайында анык-тарга таныштырар, совет улус-биле найралдык болган интернационализмин эсугу-га оларны кижизидер. Пат-риоттук чаагай шимчээшкни бүдүргөлерини күш-ажылы коллективтеринде, өөредилге черлеринде улам-из калбарып турар.

В. И. ЛЕНИННИН ТУРТАН ЧЕРИНДЕ
ВАРШАВА. В. И. Ленинни барым турган. Польшаны муруну дөвөсүринеде турас-каалыг черлерге найралдык чыаыл болган дөдөгөй реби-из Новососичк воеводствозунда эгелзэн. Делегейни тур-исчи ол рейданы Польша Улус Республикага үжөн улаа чорууду турар. Болгариядан, Венгриядан, Совет Эвилелди-кен, Польшадан, Чехослова-кидан он-он мук анык ки-жилер В. И. Ленинни чурт-тап турганы тураскаалыг

черлерге барым чораннар, Со-циалистг чурттарыны, олар-ның арасында Совет Эвилел-дини дөрт мук ажал оолдары болган кыстары бо чылдын юбилейлиг рейдизини кижип турар.

Рейдизини кижикчилери Татр дагаларыга баар, дайын-нын болган күш-ажылы хоочуннары-биле ужуражыр, Пороиннода В. И. Ленинни музейни көөрлөр. Пролетариат-тын улуг баштычынын амы-гыт чылды эгелзиде амы-дыралык болган ажал-чо-руулгалыг дугайында көр-үскен солук чүдлерини му-зейде дөлзөг.

МУРНАКЧЫ ДУРЖУЛГАНЫ ШКОЛАЗЫ
БРАТИСЛАВА. Социали-стг Чехословакияны келдэ ажал-агыттын болган ажал-чөм улөтүрүпү чедип кийи-не-де-шээр 10 хуу, иштиги ры-нока ажал-чөм продуктуларын бээр—12 хуу көүдөр.

Словакияны Нитра хоорайы-да организастан. Мал ажал-ыны шаккы хөгжүдерины эи чугула айтырларынга, улус ажал-агыттын ол ажалыга эртемни болган техниканы чедипкинерин ажалдан тур-арынга бо чылгы армаркын тураскааткан. Чехословакияда чыл бурдө организастан ту-рар ол армарка муракчы дуржуганын дуржук школы болган. Делгелгө киришкен куражыл-агылар, келдэ ажал-агыт кооперативтер болган ЧССР-ниң агроулеттер ком-бинаткыне кийи турар бо-рудгелер. Чехословакияны Коммунистг партиязынын XVI съездинин шиктирлерин амидирлаа боттандырар та-лазы биле улуг чедипкинер-лиг болган. Чуртка келдэ ажал-агыт продуктуны бо чылдын төнтүгүн чедир бо-дурери 1981 чылдаа-биле деишээр 10 хуу, иштиги ры-нока ажал-чөм продуктуларын бээр—12 хуу көүдөр.

ДУЖУТ АЖААЛДАЗЫ
БЕРЛИН. Герман Демок-раттыг Республикага тараа культуларынның дуржугу ажал алган сөөлүдө керт-фель дуржугу ажалдаа эгелзэн. Республиканы келдэ ажал-ишчилери бо чылгы 425 мук гектарын картофелин ажаап алыр. Келдэ ишчилер картофели дуржугу ажал ажалыга хынамчалыг бетет-келген. Олар дуржугу та кыс-ка хуусада чедир чөк ажаап алыр дээр күжениш-кни ажалдаан турар. Ажал-агыттын хай нуруузуна ийи элчегил ажалды органи-застан.

Картофель—ГДР-ниң турт-тажыларынның кол ажал-чөм продуктуларынның бирээ. Чыл бурдө 2,6 миллион тонна картофелин ийи ажал-чөм ажалдаан турар. Барык 700 мук тоннаны ажал-чөм фабрикалар кылыртыг кирип келген.

(СЭТА).

Б. КАРМАЛЬДЫН ЧУГААЗЫ

КАБУЛ. Афганистаныны Улус-демократтыг партиязыны Топ Комитетинин Чыгыс секретары, АДР-ниң Революс-чүт өөдөлини Даргазы Б. Кармаль Бижик-билит чорукту непердери-нин дөдөгөй хөгүнө таварыш-тыр афган улуска кыгырыг кийи чүвө чугаалаан. Бижик бисе чорукту дозугу-биле чок кылыр Апрель револю-циязыны кол сорулгалыгын

бирээз болур деп, ол медег-лээн. Ол талазы-биле эвезш өвөс чүдлерин кылган. Ын-чалда-даа бижик билбес чо-рукту чок кылыртыг АДР-ге уду чарлаткышан дайынны чорудуп турар АКШ-га баш-таткан империализм болган реакция шактыктаарын бүтү тала-биле оралдажып турар-лар. Империалистерге детки-кен контрреволюцияны күш-

терини кем-буруулу түл-диглери турбуже, аягы үсдө АДР-де 400 мук кижини өө-рени турары бижик билбес чорукту уузкаарыны тала-зы-биле 20 мук курстар бот-тарыны ажал-чорудулгалын боттандырып чорууду турар. Нитизин-биле революцияны чылдарында чурта бир мил-лион 150 мук кижэ бижикке өөрөнп алганнар.

(СЭТА).

ЧЕПСЕГЛЕНИИШКИНИ ДУЖУРЕРИ—УЕНИЧ НЕГЕЛДЕЗИ

САН-ФРАНСИСКО. Совет-америк харылзааларга болган делегей байдалыны чугула айтырларынга тураскааткан СССР-ниң болган АКШ-тың хай-интизини төлөкчи-лерини дертку ужуражылазы бодуна ажалын дооскан. Түмөс хуралга тайбыны бо-ла ажал чок чорукту дө-ккн бижикчилерини КНО-нуң ролуны, регионалда болуу-ларын совет-америк хар-ылзааларга салдырып дуга-йып чугалажып көргөн. Ча-рудэлэи байдалары чуга-лажышкыныны аргазы-биле шиктирлерини эрге-жок чугулзанын онзаал дем-делзээ.

Ужуражышкыны кир-жикчилери түмөс меделелди хүлээп алганнар. Делегейни дүшүртүп байдалыны үс-өинде тайбыны быжыла-рынче, бот-боттары билчир чорукту экижилерине ула-ган калды-даа бажынар онза улуг ужура-дузаны болур деп чылда айткан. «Бө-чөспөс» кы-зыр бугурун чавырыла-ры, чөспөсчүлүккнни дү-жүрерине уласын тургу-зы үенин негелдэи болур деп, документте айткан. Космос дөдөгөй милитариза-таарын чайладыр ол шуу-ганга баштайгы чергенин ужура-дузаны сорулгал болур деп алаан. Ийи чурттуу хай-интизини төлөкчилери

мурунда бооп турганы шы-кай тайбын сорулгаларга ко-сомос дөдөгөй калды шикчээ-рин саналап кетки турар; чө-чөтүгүн дөдөгөй дайын сорулгаларыга ажалыны халаттыг уруктарга чедир» —деп, меделелде айткан. Ийи делегация каролу-сөсчү дозугу-биле болган бү-тү-инити хоорунуу база хы-миктиг болган бактериолог-тг чөспөсчүлүккнни чыгыс-чөспөсчүлүккнни ийи-лелерин соксидерини ийи-лелерин дөдөгөй СССР-биле АКШ-тың арасында культура бол-ган эртем талазы-биле сол-чүшкүннари калбартырн сапалдаан.

(СЭТА).

БАМ-ДА ЭЛЕКТРИ ДАМЧЫДАР ШУГУМНАР

Зейск ГЭС-та Байкал-Амур магистралыны ырак суура-лы-биле холбаштыган электри дамчылажыны база бир чаа шугуму ажалгалга кир-те. Ийи, Тунгала—станция-лар болган Огонг суур ми-наштыг электри ханамыла-зын алган. Ол шугуму узу-ну 147 километр, ычтарга

БАМ-нын байдалын эсугаар алдырга, ону улуг эвес хем-чээл кылдыр санал турар. Ын-чалдажык тудугулар эвезш эвес бергелерин ажал артер-ге ужурга таварышкан. Электри дамчылажыны шугуму бе-ляк дагалары тавартыр шей-дүп чоруткан.

Электри дамчылар база бир чаа шугуму бо чылдын тө-чүгүнө чедир ажалгалга ки-рер дээр тудугулар күжө-нишкниг ажалдап турар.

А. КРИВЧЕНКО.
СЭТА-нын корр.
Благоевск.

АЯГА ИШЕС ЧОРУК—АМЫДЫРАЛДЫН НЕГЕЛДЕЗИ

Кызыл хоорайда хай-инти-зини корум-чурм камгала-ныч бир дугаар дузалал пун-ктузунга келзек үсдө кел-зезинин-де апаар. Маана дружиниктер, милиция ажал-дакчылары чыгып кээр, хай-интизини суу-даа хуралдай бээр—аргаларыга суу-дуг, нитиге ажалыг ажал кылырчалан оспаксыраа кижилерге ууар демиселд олар чорууду турар.

Дружиниктер ажалын чүд-өс эгелзеп турарыт. Бирги эгелзеге бажы-балгаалыг ажал-шымзын үнүрер, өг-бүлө-сүн, кожаларыга амыр-дыш бербес кижилерни чугала-жыр. Оларын дугайында унасток инспектор Владимир Георгиевич Тыршикин салаа бажын санал, дружиниктерин тус-түс хуваал олур. Ол хүн республиканы Арга-иш ажал-агыт министрствозунун, радиотелехамчылаа төвүнү ажалдакчылары дөдөгөйлеп келген. Бо ийи албан чеге—эки ажалды дружиниктер кол-лективтерге санадып тур-ар.

Дружиниктерин бөлүк-бөлүк кылдыр хуваал эгелзеп. Постуларга база хуваал Олар-нын саны эвезш хай. Кол пос-тулар—автобус доктар «Вос-ток» деп чөм, «Каа-Хем» ки-нотатер болгон оон чок-ка-нык, «Мягучек» гостиница, Н. Гастелло аттыг дүштүм-га-га барымы. Хайынмы-ла чер-лер, бөжө дуржугалыг дру-жиниктерин чорудары чык-чылтаал. Ындагылар эвезш эвес. Айымалыг кем-херек үл-

ДУЗАЛАЛ ПУНКТУЗУНГА БИР КЕЖЭЭ

гедичкыны тудар талазы-биле олар мергезинер, бот-тус-кайлап шиктирлери-даа хүлээп ач келгенер. Радиотелехам-чылаа төвүнү дружиниктерини мурунда бижек туткан үлгедикчины бестин боттары тудуп эвеш, шагдаа ажалдак-чыларыга хүлээди турган.

Ук титүт дружиниктерини белектенип турда, бугуру-генин уаурутуузу С. С. Кон-дратьев, партия эге организа-циязыны секретары В. И. Черненко олар-биле кам сөс солуктуусу. Төнтүн дружин-иктери 50 хире кижэ. Олар-нын үжөн ажалы дөдөгөй-лашкыне доктаамал үнүр турар. Араттарыны—эзгел-чегер таварышкынында ажалга ту-рар. Ол хүн база дуржуга-ла деп дружиниктер—Г. Чы-гышев, В. Белосольский, В. Панарин, Н. Бутков олар чөткелдеп келген болуу. Бо шиктирнн калды-даа нитини корум-чурмуу камгалаар че-рекке барык он ажал чыл дургузунда бараан болуп кел-ген.

Арга-иш ажал-агыт минис-терствозунун дружиниктерини корустуну оракачыны В. В. Перлинов уаурутуп келген. Дуржугалыг аштар В. Колма-ков, С. Новиков оларны бе-чүктүренин уаурутуузу кылдыр ол доранна хуваал каапты. Ол арасында штабга бир хер-зеген кижэ кирип келди. Чаа-ла мглап турганы оон арииндан ийи. Дузалал пун-ктузунун ажалдакчыларыны, чамдык дружиниктерин «эр-ги танжык» Валерий Степанов-

тук кадайы болган. В. Степа-нов арга ийи алган. Кел-зеш-ле, кадайын этээр, эки-бак сестер-биле сөгзөр «чак-чылдыг» кижэ. Ычанган, ону мурунда база каш-даа улаа эзириктер сөргөдир чеге шыг-гыт турган, оон түмөс үм-дурбей келген.

Оон кадайы бо улаада мы-дык кижэ-биле моюн сонгар кады чуртап шимчээшкни дим-нады, алаа хамарыштыр шыгымы хемчөг хүлээдирип дил-ел келген. Ол хүн ашаа ажал шыгында-ла эзирек чө-лөп кээр, кадайын караан көгөртүп шыккан болган. В. Степанов № 62 КМК-да мастерлеп ажалдап турар. Оон чыгырдында база кижилер бар. Ындыг төлөкчө кижини кижилер-биле ажалдаар, олар-ны уаурутуу чеге калкан ажалдаа-ла деп айтырар. Оон дружиниктер доран са-лып, алаа хамарыштыр хем-чөгин алган. Ол-ла доран Степановту туткан, эзириктер сөргөдир чеге апаптар. Ол даартамында улус суугага ки-рер.

Владимир Тыршикин, бир каш дружиниктер кады чо-рутуусу. Дружэ кудумчу-зунда 52 дугаарыг бажында чуртап турар пенсионер Ан-тонина Оксидинованын бажы-чыга бардымыс. Оксидинов-а чаксаан чуртап турар, бажы-чыга кайы-хаман чок үлүс чыыр, аргалар кижэ. Ычанган, ол келдэ хыналда кылды, алаа четтенин. Ол келдэ бажын эвеш база «ча-ла-гааралыг» орган. Оон алачы-лары—Ф. Дадар биле М. Оор-

жак болдулар. Дадар—ийи уруулуг не, ол үш ай дургу-зунда нитилеге ажалыг ажал кылбай келген, тоянчы амыралдыг. М. Ооржактыг бодуна калды-даа документ чок болган, оон ат-сыны иш-тиги херектер килдизинге то-дарадыр аргалыг болган бис.

Оксидинованын бажымын иштинин чугаары-даа меделзөөк. Калкан-даа чуганы билдирмес, шалада чалып каан союндактар кырылган ажал-бажы халыгыр херзеген кижэ туруп келди. Ол бисте көөрү каащ, аажок дүргөн кеттигеш чорупкан.

Косетов кудумчузунда № 2 бажыны 56 дугаар квар-тирзында Николай Юдин деп кижэ чуртап турар. Ол кива-ла болганында кайла-даа ажалдаа-ла турар. Ыччалда-даа аргалаашкыны болган алкологизмин уузкаар тала-зы-биле СССР-ниң болган РСФСР-ниң Дадан Советтерини Президиумуны Чар-лыктарыны күш кирген хү-нүдөн бээр бестин эзириктер сөргөдир чеге ол алаа катан хонган. Байгы-ла ажалы—ол, хамарылаан.—Чамдыкта моон-даа дуурунчиг болур болгай. Ылангы байралдар хүннеринде. Ыччалда-даа дружиниктерини дузаны-биле херек үлгедикчинын хай кезин болдурбай, төлө-чөктары милиция органыга хүлээди берип турар бис. Дружиниктер бугуу даганга бо ижинге ак-сеткил-биле болур-ла болза, корум-чурм эки болур.

Ю. АЛЕКСАНДРОВ.

организацияларындан негээр үс-келген.

Т. САЯ.

РЕДАКЦИЯДАН: Бижикчи Т. Саяның чагазы дуурун-чиг болганын момучу эскер-ген боор. Шынан-ла аргалаар чорукта уду демиселд каа-да доктаамал чорууд ужу-руд бис. Ындыг турбуже бо суурда ажал бичин-ле «кош-каш» дөдөгөй аргалаарыг база калган «бажы көдүрүп» келген ийден-дир. Маана ха-марыштыр СЭКП Бармын-Хемтик райком, райбүсөм шимик хемчөг дээр айлыр дээрине редакция ийелеп ту-рар. А эске суурларга байдал калдымал? Ол дугайы бижки-рин келдэ бижикчилерде ре-дакция дилеп тур.

ПОРТУГАЛИЯ. Черня ону болбаа-зы ажалдан кылын турарларга дам-чыдып боор дээр чурттуу келдэ ажал-агыт ажалыны «Аграр реформа-ны камгалаар!» деп дозугу-биле шиктир-лел демисежн туралар.

1974 чылдын апрель революциязын чы чугула демократтыг чаалап алым-кыларын бирээз аграр реформа-ны Португалияга келдэ ажал-агыт коопе-

ратия шимчээшкниг эгезин салган. Башкарыкчы бөлүктөр аграр реформа-ны камгалыг болган улуг мер-кемчилерини тургузарын катан тургу-зарыкче чүткүп турар.

ТУРКУТА: Эвор хоорайда митинг-ини кижикчилерини аграр реформа-ны камгалат демисежн турар. АДН—СЭТА-нын фотоуз.

КОНФЕРЕНЦИЯ БОЛГАН

КОПЕНГАГЕН. (СЭТА). Данияны социал-демо-краттыг партиязыны чыл бурдө чымдарыг конфе-ренциясы Данияны Оленсе хоорайында болган.

Европанын согуу деисо-краттыг ажалууд чөспөсчөк, хостуг зонаны тургузары-нын идеязын болган олче

ВАШИНГТОННУЧ БУРУУЗУ

КАБУЛ. (СЭТА). Афган аналкомпартияны контррево-люсчү дээрбечилерге дурж-аттыгн самолеттен өлгөн пассажирлерин болган эки-палаттык төлөрдери америк сенатка ажал чагазын. Бат-тар агентстволары АКШ-тын удуручулары хосталга-ны болган демократияны камгалакчылары кылдыр бот-тарын каш кырынга чарла-ышан, олар херек кырында хосталганы болган демокра-тияны каржымы-биле боой ту-дуп турар деп, чагаала айт-кан. Дээрбечилерге баштай боо-чөспөсчү эилер бери-шкан, а оң сөөлүдө халези-ленкичлерини холуулан өл-гөргө хамарыштыр «ка-жылаады» бүтү делегейге пропандалап туралар. АКШ-тын удуручуларыны ол хөдөлдешкенин кийи эр-теги камгаларыга болган чөптү чорукка кыгуу дүш-көс. Контрреволюсчү дээр-бечилерге ракеталары чогуу-ла АКШ берген, ол ракеталарын

бирээз 52 афганнары өлү-ргөн.

АКШ-тын чыгарыкчы бөлүк-терини куруне терроризмин (өлүрүчү чорукту) политика-ны чорудуп турар деп, ажал чагаала демелзеп. Америк чөспөсчөк дөдөгөйи хай ра-ионарида кижилер шак бу-рузунда өлүп турар, Америк инструкторлар өөртөгөрн контрреволюсчү, саттыкны дээрбечилер кем-бурууду хан-ныг, дөдөгөй үлгедикчилер америк чөспөсчөк-биле кылып ту-рар. Афганистанда америк хамаатталаа болган АКШ-тын самолеттарына чүд-да кыжымалы турар. Ындыг тур-буже, Вашингтонуну буруу-зунда мук-мук кем-буруу чок афган хамааттарыны ханч чө-гөткүп турарыт—деп, ча-гаала авторлары айттыр.

Хамааты ужур чүд өрүк-түн халыдары турар афган ужудукчулар болган эске-да ажалдакчылар кыдыг ажал-чагааны АКШ-ты сенаткага база чоруткан.

(СЭТА).

